

Reble

Butlletí informatiu, divulgatiu i d'opinió
de l'Associació Cultural L'Espona

Núm. 40 desembre 07 – gener 08

Edita: Associació Cultural L'Espona
Adreça (provisional):
Font Vella, 10
43370 La Palma d'Ebre
e-mail: espona@menta.net

Editorial

Aprofitant el parèntesi laboral que permeten a la majoria les festes nadalenques, hem volgut oferir-vos un regal de Reis que esperem que sigui del vostre gust. De manera excepcional, L'Espona publica per a aquestes dates un opuscle especial dedicat a la història i la tradició del pessebrisme a la Palma. Aquesta recerca és obra de Rossend Escolà Cubells i està pensada com un recorregut "virtual" per aquelles llars del poble que tradicionalment han seguit l'afició de pensar i elaborar un pessebre familiar i també inclou aquells altres muntatges col·lectius de record històric, com ara el que es va fer l'any 1940 al presbiteri de l'Església Vella, amb el treball de tots els jòvens d'Acció Catòlica, el qual va guanyar –tal com indica l'autor- el primer premi estatal.

Aquesta nova publicació de l'associació segueix el full de ruta que ens vam marcar des de l'inici: preservar la nostra cultura i donar a conèixer tots aquells trets del nostre llegat que ens han conformat i ens han definit com a poble; evitar que quedin en el nostre oblit i donar-los-hi la importància que tenen en la seua justa mesura.

Amb aquest opuscle us oferim una nova part de la nostra dedicació; esperem que en gaudiu i aprofitem per desitjar-vos unes bones festes nadalenques!

Activitats

- El dia 30 de desembre, a l'Església Romànica, la Coral de la Palma d'Ebre ens oferirà el seu ja tradicional concert de Nadal, aquest any amb incorporació d'un recital de poesies que s'aniran intercalant entre les cançons, a càrrec d'alguns membres del grup de teatre del poble.
- Xè Pessebre Vivent a la Masia de Castelló (Vandellòs). El Pessebre es podrà visitar els dies 26, 29 i 30 de desembre a partir de les 6 de la tarda.
- Festa de Sant Antoni a Ascó. Dies 18, 19 i 20 de gener de 2008. Durant aquests dies és tradicional el Ball de les Coques o la jota típica d'Ascó, que es balla al voltant d'una foguera. També es poden veure curses de cavalls, matxos i rucs, balls i espectacles.
- Dissabte, dia 19 de gener de 2008, Ruta del Carrasplet (II). Una proposta per caminar per boscos i entorns paisatgístics atractius. La caminada dura de 9,30h del matí a les 4h de la tarda. Desnivell: 220 metres. Hores de caminar aprox.: 4. Més info.: <http://www.catalunyasud.net>
- Fira Intercomarcal de l'Oli. Dies 26 i 27 de gener de 2008. Móra la Nova. Exposició i venda d'oli per part de les Cooperatives i Almàsseres de la zona.

El patrimoni de la memòria

Tots els ciutadans d'aquest país hem esperat expectants l'aprovació de la Llei de memòria històrica que, a la fi, va tenir lloc el 31 d'octubre passat. Aquest és, entre altres coses, un intent de dignificar les persones i institucions que van ser reprimides per la dictadura franquista. Sens dubte, la tramitació d'aquesta llei ha passat per moltes vicissituds i entrebancs, perquè no ha aconseguit satisfer gairebé ningú. Els uns, una part significativa dels simpatitzants en diferent grau del bàndol franquista, perquè consideren que es reobren unes ferides que, teòricament, es van tancar amb el gran pacte de la transició política. Els altres, bona part dels partidaris del bàndol republicà, molts d'ells condemnats pels tribunals franquistes o bé els seus fills i néts, creuen que és una llei "tova" perquè és massa contemporitzadora i, per sobre de tot, no proclama explícitament l'anul·lació de tots els judicis polítics franquistes, els quals, afirmen, no tenien cap garantia democràtica. El que és evident és que, en el marc d'un estat de dret, alguna cosa s'havia de fer per reparar d'alguna manera el dany moral que la dictadura va infringir a moltíssimes persones del nostre país.

Ara bé, la memòria històrica és molt més que tot això, de la mateixa manera que el patrimoni històric és molt més que el patrimoni arquitectònic. Crec que seria bo començar a parlar d'un nou concepte: el patrimoni de la memòria. Consistiria en tots els records que les persones han acumulat al llarg de tota la vida, alguns dels quals tenen a veure amb la història política del país, però d'altres formen part de la història personal. L'historiador i la historiadora pot buscar en biblioteques, hemeroteques i arxius material per conèixer quina va ser l'evolució política d'aquell o d'aquell altre territori. Per obtenir informació, però, sobre les condicions de vida de la gent, les seues inquietuds, la seua mentalitat, cal anar a esbrinar el terreny dels records. Tot això influeix en el caire que els esdeveniments històrics prenen al llarg dels anys. És evident que la infantesa i la joventut són etapes vitals que influeixen poderosament en el caràcter de les persones. I també és evident que el conjunt dels caràcters individuals forma el caràcter conjunt d'una col·lectivitat.

Algunes institucions o entitats ocupen molt d'espai en el record que les persones tenen d'algunes etapes de la seua vida, i els llocs on estaven ubicades també. Posem el cas de la infantesa, període en el qual l'escola té un paper fonamental. Si parlem de la joventut, els llocs d'oci, com ara sales de ball, també ocupen un lloc privilegiat en els records d'aquesta etapa. L'educació i les formes d'oci juvenil ajuden a entendre les mentalitats de les persones d'una època determinada. El problema és que si, físicament, els llocs on estaven ubicats han desaparegut o bé estan a punt de fer-ho, correm el risc de perdre una part de la memòria col·lectiva valuosíssima per entendre l'evolució històrica.

En el cas concret de la Palma, penso que hi ha dos llocs importantíssims que cal mantindre en la memòria col·lectiva de la Palma que corren el risc de desaparèixer: el convent i cal Trist. El primer, ja desaparegut, forma part de la infantesa de les nostres mares i àvies: des de principis del segle XX i fins als anys cinquanta era l'escola de les nenes i, sens dubte, els ensenyaments que van rebre de les monges van tindre una gran influència en els patrons de comportament de la dona palmenca. El segon lloc, en molt mal estat de conservació, forma part indissoluble de la joventut dels nostres pares i avis: quants festejos van començar ballant a cal Trist? Per sobre de les connotacions polítiques o religioses que hi pugui haver en aquests espais, és evident que són patrimoni col·lectiu de tot el poble i seria convenient mantindre'ls en el nostre record. Per fer-ho caldria recollir el testimoni de la gent i, sobretot, que les institucions locals fessin alguna cosa per dignificar-ne el record. És una tasca dura i difícil, però és necessari començar-la ara mateix.

Ricard Sas Filella, *historiador*

Si voleu participar-hi *posant Reble* ens podeu fer arribar els vostres articles:

- Posant-vos en contacte amb qualsevol membre de la junta.
- Per correu ordinari o per correu electrònic.

Els articles hauran de ser en català, preferiblement en format digital, mecanografiats a espai senzill, lletra Arial 10 i en programa Word, i hauran de tindre una extensió màxima d'una pàgina.

L'Espona no es fa responsable de les opinions expressades en l'article.